

15. ROČNÍK KONFERENCE REKREACE A OCHRANA PŘÍRODY – S PROSTŘEDÍM RUKU V RUCI!

„Rekreace a ochrana přírody – s prostředím ruku v ruce!“ byl název konference, kterou uspořádala Česká společnost krajinných inženýrů s Ústavem inženýrských staveb, tvorby a ochrany krajiny Lesnické a dřevařské fakulty Mendelovy univerzity v Brně. Na pořádání konference spolupracovala Česká bioklimatologická společnost, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a Partnerství, o. p. s.

Nad konferencí převzal záštitu Jan Mareš, rektor Mendelovy univerzity v Brně, Libor Jankovský, děkan Lesnické a dřevařské fakulty MENDELU, Tomáš Vrška, ředitel Školního lesního podniku Masarykův les Křtiny, Dalibor Šafařík, generální ředitel Lesů České republiky, s. p., Jan Grolich, hejtman Jihomoravského kraje, Ivan Bartoš, ministr pro místní rozvoj ČR, a Marek Výborný, ministr zemědělství.

Jednalo se již o jubilejní 15. ročník konference, který se uskutečnil ve dnech 13. až 15. května 2024 v krásném prostředí zámku ve Křtinách. Konference se zúčastnilo cca 80 účastníků (prezenčně i on-line) nejen z ČR, ale i ze Slovenska, Polska, Turecka či Ugandy.

Konferenci zahájil krátkým proslovem Tomáš Pospíšil, ve kterém také přivítal účastníky a představil Školní lesní podnik Masarykův les Křtiny a jeho problémy spojené s intenzivním rekreačním využíváním území. Dopolední sekci zahájil svým příspěvkem Artur Boháč z Technické univerzity v Liberci o erozi geolokalit se zaměřením na Prachovsko. Dopoledne ještě proběhly dvě paralelní sekce a stejně tak i odpoledne před odbornými exkurzemi. Dalšími tématy konference byly například účinnost ekoduktů pro zvěř a lidská aktivita na nich, popř. turistické využití postvulkanických zdrojů v lokalitě Covasna v Rumunsku.

Marek Haliček přednesl příspěvek svého týmu na téma významu historické vinohradnické krajiny v ochraně přírody a krajiny. V České republice je v současné době řešen komplexní krajinný výzkum v rámci projektu Centrum krajiny

a biodiverzity (DivLand), část projektu se zabývá historickými strukturami v krajině. Historická kulturní krajina je dlouhodobě vytvářena a ovlivňována lidskou činností. Lidské aktivity jsou zde převážně udržitelné aktivity bez intenzivní mechanizace, tyto aktivity vedou ke zvýšení kulturních a přírodních hodnot území. Vinohradnická krajina byla také hodnocena jako jedna z cenných historických struktur krajiny. V modelovém území v okolí měst Hodonín a Kyjov byly sledovány jednotlivé znaky této krajiny, jejich význam pro zachování kulturního a přírodního dědictví, udržitelné podnikání v zemědělství a rozvoj cestovního ruchu. Při terénním a mapovém archivním průzkumu byly nalezeny různé typy dochovaných tradičních historických struktur krajiny s typickými rysy, které je žádoucí zachovat pro další generace. Při terénních šetřeních a diskusích s místními vinaři, podnikateli v cestovním ruchu a turisty bylo zjištěno, že typické historické viniční krajiny a přilehlé historické vinné sklepy jsou jedním ze zásadních důvodů pro pravidelné návštěvy regionu. Jejich ochrana a zachování je nezbytná pro udržitelný rozvoj území a zachování kulturního a přírodního dědictví.

Jaroslav Rožnovský představil výsledky práce svého týmu zaměřené na změnu klimatu, která je nejvíce vyjadřována globálním oteplováním. Z jejich analýzy teploty vzduchu za období 1961–2020 naměřené na klimatologických stanicích Českého hydrometeorologického ústavu (ČHMÚ) vyplývá, že zimní teploty statisticky prokazatelně rostou. Tato skutečnost má dopad i na podmínky rekreace v chladném období, které jsou vyjádřeny měsíci listopad až březen. Z hodnocení denní celkové výšky sněhové pokrývky na vybraných klimatologických stanicích v pohoří Beskyd, Jizerských hor a Šumavy vyplývá, že výskyt sněhové pokrývky byl za hodnocené období vždy proměnlivý s tím, že trend vyjadřuje její postupný pokles. Na mnoha místech v posledních letech nebyla dostatečně vysoká sněhová pokrývka potřebná pro lyžování. Kvůli dostupné-

mu oteplování se jeví, že přírodní podmínky pro lyžování bude nutné nahrazovat umělým zasněžováním.

Studie představená Terezou Pohankovou zkoumala vliv vegetace na ochlazovací efekt ve městě Olomouc pomocí dat z družic Landsat 8 a Landsat 9 za období od března 2023 do března 2024. Výsledky ukázaly, že luční porosty a ostatní vegetace mají nejvýznamnější vliv (CCI v hodnotách 0,45–0,63), zatímco zemědělská půda vykazuje kolísavou chladičskou kapacitu kvůli sezónním pracím. Jak bylo předpokládáno, umělé a zastavěné povrchy mají nejnižší schopnost ochlazovat. Studie potvrzuje zásadní roli vegetace pro snížení efektu tepelného ostrova a zdůrazňuje potřebu zachování zdravých vegetačních ploch a jejich případného rozšiřování v rámci urbanistických strategií pro zajištění tepelného komfortu obyvatel a příjemnějšího městského prostředí.

Koncept místně zakotveného učení na příkladu chráněné krajinné oblasti (CHKO) Český ráj představili Dominik Rubáš a Anežka Nejedlová. Místní krajina je část prostoru, která člověka obklopuje od jeho dětství a nabízí mu možnosti kognitivního, emocionálního i psychomotorického rozvoje. Žáci v ní vyrůstají a vytvářejí si k ní vztah, který se může v průběhu života rozšířit i na větší prostorová měřítka. Tento vztah může být ovlivněn významy, které žáci danému území přidělují. Existuje ovšem jen málo výzkumů, které by se zabývaly konceptem „*place meaning*“ ve vzdělávání. Předkládaný výzkum se snaží tuto mezeru ve výzkumu vyplnit. Respondenty jsou žáci pátých ročníků základních škol nacházejících se v oblasti CHKO Český ráj či v její těsné blízkosti. Výzkumu se zúčastnilo 257 žáků, tedy 44 % z jejich celkového počtu. Data byla shromážděna pomocí terénního výzkumu s využitím dotazníku a byla doplněna rozhovory s žáky ve skupinové diskusi. Odpovědi byly vyhodnoceny pomocí obsahové analýzy, deskriptivní statistiky a statistické analýzy. Výsledky ukázaly, že z konkrétních míst si žáci pod pojmem

Český ráj představí nejčastěji Trosky a Turnov. Zároveň byla tato místa žáky nejčastěji rozpoznána na fotografiích. Žáci nejčastěji spojují Český ráj s přídavnými jmény „krásný“, „hezký“ a „chráněný“. Chlapci poznali více významných míst než dívky a celkově znalost těchto míst signifikantně roste s časem, který děti tráví v přírodě. Výsledky přispěly k výzkumu vztahu k místu – důležité oblasti environmentálního vzdělávání.

V rámci konference proběhly tři exkurze. Jedna z odpoledních exkurzí byla vedena do Botanické zahrady a arboreta Mendelovy univerzity v Brně, kde byla představena práce s návštěvnickou veřejností, areál zahrady a především sbírka kosatců a sbírka orchidejí. V arboretu se starají o jednu z největších sbírek orchidejí ve střední Evropě. Druhá odpolední exkurze byla do lokality v okolí obcí Řícmanice a Babice nad Svitavou. V této lokalitě byly na podzim roku 2023 vytrasovány a vyznačeny trasy pro jezdcy na koních, které vznikly jako konsensus mezi vlastníkem lesa, zástupci obcí, provozovateli koňských stájí a zástupci ochrany přírody. Poslední konferenční den byla odborná exkurze vedena do

Foto © AVC MENDELU

Účastníci exkurze se dozvídají, jakým způsobem pracují zaměstnanci Botanické zahrady a arboreta Mendelovy univerzity s návštěvnickou veřejností

Slovanského hradiště v Mikulčicích. Proběhla návštěva Archeologické expozice a rozhledny v návštěvnickém centru. Návrh interpretačního plánu, který v současné době zpracovávají členové Sdružení pro interpretaci místního dědictví, představila Zuzana Jakobová. Interpretací plán pracuje s českou i slovenskou stranou hranice a obě lokality (Mikulčice a Kopčany) propojuje.

Sborník konference, ze kterého jsou od autorů převzaty texty výše, můžete nalézt zde: bit.ly/4cq1Xyj.

*doc. Ing. Jitka Fialová, MSc., Ph.D.
Ústav inženýrských staveb,
tvorby a ochrany krajiny
Lesnická a dřevařská fakulta
Mendelova univerzita v Brně*